

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ■ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

«Στην Ελλάδα έφεραν με το ζόρι την ύφεση, ήταν προσχεδιασμένη η τόσο δραστική μείωση της ζήτησης», τονίζει στον «Επενδυτή» η οικονομολόγος Ράνια Αντωνοπούλου, στέλεχος του Levy Economics Institute, που βρέθηκε πρόσφατα στην Αθήνα στο πλαίσιο διήμερου συνεδρίου που διοργανώθηκε από το Ινστιτούτο Ερευνών και Πολιτικής Στρατηγικής του Γεράσιμου Αρσένη. Η κ. Αντωνοπούλου επικρίνει έντονα το εφαρμοζόμενο πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής και τα αδιέξοδά του και περιγράφει με μελανά χρώματα τις απαισιόδοξες εκτιμήσεις της για τις επιπτώσεις που αυτό θα έχει στο βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού και τις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις.

Στη ΝΕΦΕΛΗ ΛΥΓΕΡΟΥ
nlygerou@ependytis.gr

WHO is
WHO

Καθηγήτρια στο Bard College, διευθύντρια του τμήματος Έρευνας για την Ισότητα των Φύλων του Levy Economics Institute στη Νέα Υόρκη και ερευνήτρια στο Ινστιτούτο Εργασίας.

Έχει διατελέσει καθηγήτρια Οικονομικής Επιστήμης στο New York University, επισκέπτρια καθηγήτρια στο Barnard College, Columbia University και εμπειρογνώμων στα Ηνωμένα Έθνη και στον Διεθνή Οργανισμό Εργασίας.

ΠΑΝΙΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ

«Στην Ελλάδα έφεραν την ύφεση με το ζόρι»

Αν και ζείτε στις Ηνωμένες Πολιτείες, έρχεστε συχνά στην Αθήνα. Πώς βλέπετε την Ελλάδα της κρίσης;

Βλέπω μια διαφορετική απόγνωση που εμφανίζεται σαν μούδιασμα και αποχή από τα κοινά, η οποία κατ'εμέ είναι προοίμιο μίας βίαιης έκρηξης. Μιλώ για τυφλή και ισοπεδωτική έκρηξη. Έχει αποδειχθεί ιστορικά ότι αυτού του είδους οι κοινωνικές αντιδράσεις συνοδεύονται από ακόμα μεγαλύτερη καταπίεση και αστυνόμευση. Η ύφεση και η ανεργία έχουν χωρίς αμφιβολία οδηγήσει τον κόσμο στα όριά του.

Πώς κρίνετε τον τρόπο με τον οποίο η κυβέρνηση αντιμετωπίζει την κρίση στον τομέα των εργασιακών;

Υπάρχει μια τρομακτική καθυστέρηση, που αγγίζει την αδιαφορία. Αυτή τη στιγμή η πολυφωνία και η αστοχία των προτάσεων είναι σαφείς: προτείνουν προγράμματα αντί ολοκληρωμένων προτάσεων που εντοπίζουν το πρόβλημα στη δήθεν έλλειψη κατάρτισης των νέων. Το 60%-70% των ανέργων δεν είναι νέοι και παράλληλα τα νέα παιδιά φεύγουν στο εξωτερικό. Τη στιγμή που ο υπουργός Οικονομικών επαναλαμβάνει διαρκώς ότι δεν υπάρχει κανένα περιθώριο απόκλισης από το πρόγραμμα, η ΔΗΜΑΡ ζητά να προωθηθεί το πρόγραμμα κοινωνικής εργασίας και ενίσχυσης επιδομάτων και ο κύριος Σταϊκούρας δηλώνει ότι για να έχουμε ανάπτυξη πρέπει να εστιάσουμε μόνο στον ιδιωτικό τομέα.

Το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ έκλεισε μία συμφωνία με το Levy Economics Institute με τον τίτλο «Εργοδότης εσχάτης προσφυγής». Μπορείτε να μας πείτε περισσότερα;

Ας είμαστε λίγο ρεαλιστές. Μιας και οι μνημονιακές πολιτικές δεν χαλαρώνουν και δεν μπαίνει φρένο στον ρυθμό της ύφεσης, πώς είναι δυνατόν ο ιδιωτικός τομέας να δημιουργήσει ένα εκατομμύριο θέσεις; Το κράτος είναι ο μόνος φορέας και έχει υποχρέωση να κάνει κάτι. Σκεφτείτε το New Deal στην Αμερική. Δεν έγινε το κράτος εργοδότης; Αυτό δεν σημαίνει ότι προσλαμβάνει μόνιμα, ούτε ότι θα μοιράσει αλόγιστα χρήματα με τον γνωστό πελατειακό τρόπο. Μπορεί, όμως, να απασχολήσει προσωρινά ανέργους σε κοινωνικώς χρήσιμες, όπως η φροντίδα ηλικιωμένων και παιδιών, αλλά και η κατασκευή έργων υποδομής. Ουσιαστικά, το πρόγραμμα προωθεί την ανάταξη της παραγωγικής μηχανής και μοχλεύει την καταναλωτική ζήτηση.

Γίνεται μία προσπάθεια να διαχωριστεί το πρόγραμμα της μονοδιάστατης λιτότητας από την ύφεση. Πόσο αληθινά είναι αυτό;

Είναι ανακριβές. Βασικός στόχος του προγράμματος «εξυγίανσης» είναι η μείωση της εσωτερικής ζήτησης για εισαγόμενα προϊόντα και η προ-

ώθηση εξαγωγών. Το ΔΝΤ δεν σου επιβάλει το πώς να κάνεις τα πάντα και συνήθως οι χώρες προσχωρούν σε υποτίμηση του νομίσματος. Ο σκοπός είναι δεδομένος: να μειώσεις το δημοσιονομικό έλλειμμα με περικοπές, αλλά ταυτόχρονα να προωθήσεις την αύξηση των εξαγωγών. Με άλλα λόγια, πρώτος στόχος είναι η δραστική μείωση της καταναλωτικής δαπάνης. Το σχήμα τους είναι ότι, όσο μειώνεται αυτό το κομμάτι και όσο μειώνεται το κόστος εργασίας, τόσο θα αρχίσουν να ανακάμπτουν οι εξαγωγές. Στην ουσία, έχουν βυθιστεί τα εισοδήματα, ώστε να πέσει η κατανάλωση και να επέλθει η περιβόητη εσωτερική υποτίμηση. Στην Ελλάδα, βέβαια, απαιτήθηκε ευθέως να πέσουν οι μισθοί.

Άρα, ο ισχυρισμός ότι η ύφεση είναι μία παράπλευση απώλεια είναι ανακριβής;

Φυσικά. Έχουμε αναρωτηθεί τον λόγο που η τρόικα ανακατεύτηκε με τους μισθούς του ιδιωτικού τομέα και απαίτησε τη μείωσή τους; Η απάντηση είναι απλή: οι περικοπές του δημόσιου τομέα δεν έφθαναν για να επιτευχθεί δημοσιονομική αναπροσαρμογή. Η κατακόρυφη μείωση του εισοδήματος είναι η αιτία που ονομάζουμε αυτά τα προγράμματα «open war». Όταν μειωθεί δραστικά η κατανάλωση μέσα στη χώρα, επιτρέπει να γίνει αυτή η αναπροσαρμο-

«Στην Ελλάδα θα έχουμε ένα 20% του πληθυσμού που θα ευημερεί και ένα 10%-15% του πληθυσμού το οποίο θα προσφέρει υπηρεσίες σε αυτούς που ευημερούν. Οι υπόλοιποι θα πέσουν περισσότερο ή λιγότερο στη φτώχεια. Η κρίση θα λυθεί στα νούμερα, αλλά αυτά θα είναι πλασματικά. Δεν θα λαμβάνουν υπόψη τους ανθρώπους, οι οποίοι θα είναι τα μεγάλα θύματα αυτής της οικονομίας των δύο ταχυτήτων, όπως τελικά έγινε και στη Λατινική Αμερική για δύο δεκαετίες»

Γιατί το παραδέχτηκαν;

Για δύο λόγους: πρώτον, ήταν πολύ εμφανές για να το κρύψουν. Ο δεύτερος λόγος είναι το ζήτημα του κουρέματος του ελληνικού χρέους. Το ΔΝΤ ξεκίνησε να συγκρούεται για το ζήτημα του κουρέματος με την Ευρωζώνη. Αυτό στη συνέχεια θάφτηκε με το αντάλλαγμα της επιμήκυνσης του χρονικού διαστήματος της αποπληρωμής. Κάπως έτσι κουκουλώθηκε. Το ΔΝΤ δεν το έχει ξεχάσει. Οι καινούργιοι μέτοχοι του Ταμείου, όπως είναι η Βραζιλία, ισχυρίζονται ότι δεν πρέπει να δανείσουν χρήματα στην Ελλάδα, καθώς δεν βγαίνουν μαθηματικά τα νούμερα. Προτείνουν, λοιπόν, ή να διακόψουν τη στήριξη στην Ελλάδα ή να γίνει κούρεμα. Το ΔΝΤ συνεχίζει να προωθεί την ιδέα του κουρέματος.

Πιστεύετε ότι ήταν λύση για την Ελλάδα η έξοδος από την Ευρωζώνη;

Δεν νομίζω ότι έχει νόημα να κλαίμε για το παρελθόν. Ό,τι έγινε έγινε και δεν έχει νόημα να εμπλακούμε σε μία παρελθοντολογική συζήτηση. Η Ελλάδα είναι στο πρόγραμμα τρία χρόνια, με καταστροφικά αποτελέσματα για το βιοτικό επίπεδο της κοινωνίας. Τώρα, δεν μπορεί να εγκαταλείψει το ευρώ.

Τι πρέπει να περιμένουμε;

Στην Ελλάδα θα έχουμε ένα 20% του πληθυσμού που θα ευημερεί και ένα 10%-15% του πληθυσμού το οποίο θα προσφέρει υπηρεσίες σε αυτούς που ευημερούν. Οι υπόλοιποι θα πέσουν περισσότερο ή λιγότερο στη φτώχεια. Η κρίση θα λυθεί στα νούμερα, αλλά αυτά θα είναι πλασματικά. Δεν θα λαμβάνουν υπόψη τους ανθρώπους, οι οποίοι θα είναι τα μεγάλα θύματα αυτής της οικονομίας των δύο ταχυτήτων, όπως τελικά έγινε και στη Λατινική Αμερική για δύο δεκαετίες.

Φοβούνται άραγε στην Ευρώπη το ενδεχόμενο μιας κοινωνικής έκρηξης;

Σε ανάλογες περιπτώσεις με την Ελλάδα, βλέπουμε η πλειονότητα του πληθυσμού να αντιδρά με έναν κοινωνικό αυτοματισμό. Σε κάποιες χώρες, η απόγνωση και η οργή παίρνουν άλλη μορφή. Στο Μεξικό είδαμε τα καρτέλ των ναρκωτικών να διεκδικούν μέσα στην κοινωνία. Αρχικά, έδωσαν δουλειές στα παιδιά και στους ενήλικες που πεινούσαν. Σήμερα, τα καρτέλ έχουν γίνει τόσο δυνατά, που δεν μπορεί ούτε ο στρατός να τα αντιμετωπίσει.

Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, η λύση στην ελληνική περίπτωση;

Μια ανατροπή μέσα από ένα μέτωπο όλων των προοδευτικών πολιτικών δυνάμεων, όσων έχουν απομείνει τελικά, ώστε με ένα επεξεργασμένο πολιτικό σχέδιο να δώσουν δημιουργική προοπτική στη συσσωρευμένη κοινωνική απόγνωση και οργή. ■■